

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шак. 141322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 1—3 год. передпол.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в криво 4/20 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750
ал., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 к. р.,
Румунії 150 лей, Болгарії 750
ал., Австрії 750 ал. Зимою
додати 1 зл.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
—
ціна
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Слідами Наполеона та Леніна.

Слідами Наполеона та Леніна хоча йти голова Італійського уряду Муссоліні. Він мріє про нову, могутність держави, в яку увіллася своєю авіаційною волею диктатури. Новонаснений проєкт перебудови суспільно-політичного організму Італії фашистською партією звертається в першій мірі проти парламентського правління. Представники народу зібрані в одній чи двох палатах, де в боротьбі суперечних поглядів радять над законом, дратують великого організатора, що має у своїй голові готовий план обнови держави.

Останній виборчий закон, який дала фашистам перевагу в парламенті, не вдовольня їх ідеолога. Опозиція, хоча як малочисельна, підносила свій голос протесту, як не в парламенті, то в пресі. Новий закон, наскрізь абсолютистичний, має звести в нівець такі конституційні пересуди, як свобода слова. Нова конституція має законом потвердити необмежену владу фашистів та її голови. Кожний громадянин належатиме до трьох суспільних класів, признаних урядом: умовних працівників, рільників або торговельників-промисловців. Ці класи творитимуть власні синдикати, синдикати вибиратимуть представників до професійних кооперацій, а щойно зпоміж них представників громадяне вибиратимуть 270 послів до палати послів. Та це буде щойно половина парламенту; щоб фашисти могли в цьому мати більшість і забезпечити себе заздалегідь перед виборчими несподіванками — 270 послів увійде туди на підставі спеціальної виборчої ординації, себто буде фашистами. Найцікавіше в усій цій складній системі, яка має таку просту ціль, це те, що тільки такі синдикати признає влада законними, які заявлять, що не є марксистськими. Яка іронія долі синдикати складені з ворогів соціалізму!

Вже з цього видно, наскільки ідея Муссоліні є відверненою „соціалістичною“. І сенат буде перетворений по цьому зв'язку: воскреснуть виборчі „курії“, деякі справді курйозні, як нпр. курія політичних письменників, що на протяж 10 років заслужились для держави. А що підставою осуду буде фашистська політика, можна уявити собі їх склад! На цьому не хінець. Парламент та сенат не рідкують про законні; тільки уряд може ставити їх проєкти, а коли парламент раз який відкине, може зрийти його вдруге, бо... уряд не зголошує своєї димісії з приводу такої дрібниці. Уряд не є навіть відповідальним перед парламентом, який не вмішується до державної адміністрації. Незалежність судів перестав існувати; уряд може розігнати їх на чотири вітри, так само як припинити кожний часини.

Характеристичним фактом цієї нової реформи є те, що Муссоліні хоче ще провести її через теперішній парламент, складений у більшості з фашистів. Парламент має затвердити закон, що сам не має

права творити законів і що його роль є ролюю манекіна! Як не все пригадає з одного боку деспотичний розмах Наполеона, а з другого холодний фанатизм Леніна. Залишається лише невеличка різниця щодо геніальності ідей та індивідуальності. Лише в тому, що саме ці дві річі: індивідуальність та ідею не можна наслідувати. Дуже можливо, що реформи Муссолініного впливають безпосередньо зі знайомості наскрізь своєрідних обставин сучасного італійського життя, так само як деякі реформи Наполеона або великий революційний експеримент, зроблений Леніном. А проте італійська суспіль-

ність не може не відчувати деяких ідеологічних посвоячень в ідеях свого нового апостола з ідеями вловні їм протилежними. Безсумнісно є побороювати нпр. комунізм відверненою системою його партійної програми, вичеркувати з участі у суспільнім життю робітництво, так само, як робітнича влада вичеркає умовних працівників інтелігентів.

У нинішній добі, напосній ідеями насильства та партійного фанатизму, треба дуже скептично ставитись до реформи, які мають випікати суспільний організм зміцнюючою дозою тої отрути, на яку він нездужає. „Клино — клином“ є старою мудрістю, але не завжди розумною.

„Кулацька“ земельна реформа.

Соймова промова посла С. Маківки, виголошена дня 25. червня ц. р. підчас обговорювання закону про земельну реформу, осадництво та парцеляцію.

(Продовження.)

Статистика каже, що потреба землі скрізь однака. Коли візьмемо скількість управних ґрунтів по дільницях буйшої державної приналежності і розкладемо це на сільське населення, то згідно зі „Статистичним Річником“ з р. 1920/22 (ч. II, ст. 363), то матимемо: у Конгресівці на 7,758,000 сільського населення — 9,278,702 управних ґрунтів, левад та пасовиськ, на одну особу більш, як 1 гект.; у Б. пруській дільниці на 2,000,000 сільського населення — 3,128,031, отже на голову трохи більш, як 1½ гект.; на східних землях на 3,676,000 сільського населення — 5,984,183, отже на голову трохи більш як 1½ гект.; у Східній та Західній Галичині на 6,039,000 душ — 5,424,401 гект., отже на голову ледві 1 гект. Як бачимо, скількість землі скрізь пропорційально однака. Але суть польської землі, що мають більше розвинений промисл і частина населення може найти працю на фабриках і у гірничім промислі. Землі українські та білоруські належать виключно до хліборобської країни. Кілька повітів Волині є малим винятком, але там найбільше карлуватих господарств. На Поділі є 27 проц. неажитків — і тому на самостійне господарство треба там пістора рази більше землі, як в інших дільницях. Коли взяти на увагу ту малу різницю скількості землі, уважавши, що на голову випадає ледві 3—4 гект., скількість малоземельних, якість ґрунту, промисл кожної дільниці, тверджу, що

осадництво має виключно політичну мету.

а не є господарською необхідністю. Передаючи фільварки в руки офіцерів, а ґрунта буйшим жовірам, постачаючи їм ще й зброю, хочете створити гостре поготівля на випадок зворушень проти теперішнього політичного устрою, а також китайський мур між українським і білоруським народом. Але алевняю вас, що вам це не властивість. Проти осадництва як знаряддя польонізації та господарської екстермінації наш народ не переставе боротись. Одночасно ви

словаємося за яко мога хутким та найбільше радикальним переведенням земельної реформи, основаної на самовдоволюючих селянських господарствах до висоти 15 гект. в округах, де є добра земля і до 25 гект., де є земля гірша. Потреба цієї реформи така ясна, що про неї не треба й казати. 10,420,320 гектарів землі мають малі панки, власники господарств від 40—100 гект., а разом з великими власниками 16,107,435 обшарницької землі. Ця величезна скількість землі

є в руках обшарників, а населення має ледві

10,420,320 гект. в категорії середнього господарства. Разом з дрібною селянською власністю все селянство має приблизно 15 мільонів гект. землі. Не ливо, що малоземельних є 2,071,224 людей, а безземельних 6,012,816. Такий поділ землі, яким 15 міль. людей засуджуємо на нужду, каже, що треба вжити не пізасобів, а засобів радикальних. Чи уряд прийшов з таким законом? Ні, закон, який тут розглядаємо, можна назвати:

маєш, хлопе, званом, але земля буде наша.

(Голос між христ.-дем.: Земля поїде!) Так, по 4 ділці. Закон має 4 пункти: 1) земельний фонд, 2) як забирати землю на парцеляційний фонд, 3) величина новоутворених господарств, 4) кому дати ці господарства. Закон передає на користь парцеляційного фонду простори, які вже є поділені на дрібні пайки і віддані в аренду селянам на довгий речичень як шість літ. Ми є прихильниками парцеляції всіх більших просторів, але рішучими противниками, коли ця парцеляція має покривдити працююче місцева селянство. Коли йде балачка про парцеляцію незаконно поділених фільварків, то мають на увазі, головано з думкою про східні землі, пократи не обшарника, який розпарцелював фільварок без згоди дотичних земських урядів, але карати селянина, що цей фільварок кунив. Тут знову грають ролю зайняницько-польонізаційні заці-

хання, бо відомо, що земські уряди на східних землях тільки тоді не давали своєї згоди, коли землю хотів купити місцевий селянин.

(Пос. Васильчук: П. міністер повин би сказати, чи справді існує такий таємний обіжнич, що забороняє Українцям набувати землі? Ви не хочете признатись!) Та траплялось так, що „кваліфікованих“ купців, себто осадників, бракує, а обшарник потрібує гроша, тоді право можна обійти і віддати пайок в аренду на 30 літ, і взяти відразу гроші за всю карість пайка. Закон, ідучи по лінії інтересів обшарників, хоче забрати від безземельних та малоземельних такі пайки, не звертаючи їм грошей, а обшарникові заплатити ще вдруге. Правда, що одна стаття забезпечує першештво купця на арендатора, але й не думас про те, що за цей пайок селянин буде приневолений заплатити ще раз, а як не буде мати готівки, то пайок йому відберуть. Іде, інакше кажучи, значить, законно здирати з селянина шкуру. (Продовження буде.)

Чи москвофіл може бути соціалістом?

„Культура“ проти „Воли Народа“.

Останнє число львівського марксистського журналу „Культура“ (за червень-липень) приносить статтю Н. Лазаревича на тему „Від об'єднання до угоди“. Вже сам заголовок статті вказує на те, що автор пише про внутрішньо-партійні галицькі відносини. Дошче спинається він на справі назрівуючого в нас тепер об'єднання українських демократичних угруповань у одну партію. Об'єднання національного табору доведе — на думку автора — у результаті до угоди. Чому автор так адається, ми в це тепер входить не думасмо, тим більше, що програма об'єднання ще невизначена. Зокрема присвачує автор увагу українській радикальній партії, якій не вішує ніякої політичної будуччини. Та найцікавіше у статті є те місце, де автор торкається нового галицького москвофільства, що виростало та згуртувалося біля тижневика „Воля Народа“. „Народовольці“ вийшли з одного, сільного перед війною галицько-москвофільського табору, до якого належали Дудикевич, Лісовицький, Третяк і К.-о. Нинішні „Народовольці“ стали на становищі соціалізму, заявляються за самоозначенням і ті д., але все таки своєї москвофільської ідеології не покинули. Автор виступає проти них і ми вважаємо за вказане познакомити наших читачів із виводами автора. А виводи ці є тим замітні, що автор зі становища марксисту старається довести шкідливість москвофільства та його внутрішню суперечність, коли взяти на увагу, що „Народовольці“ вважають себе теж марксистами. Дослівно пише автор так:

Що торкається москвофільського табору, то він члориться в процесі розкладу і об'єднання не має ніяких думок та підстав для свого розвитку. Одна частина

